

**PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Savivaldybės biudžetinė įstaiga, Respublikos 68, LT – 35158 Panevėžys, tel. (8 45) 461406,
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301738112

**VYRESNIO AMŽIAUS ŽMONIŲ APKLAUSA APIE JIEMS
SUTEIKTAS PROFILAKTINES SVEIKATOS PRIEŽIŪROS
PASLAUGAS PANEVĖŽIO MIESTE**

Parengė: visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Indrė Čaikiniene

Panevėžys
2016 m.

IVADAS

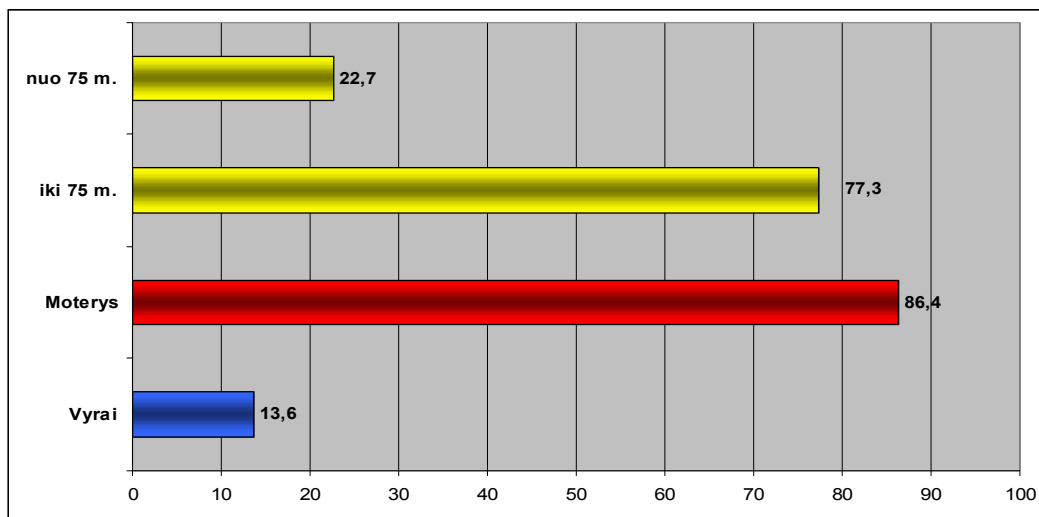
Nuo senatvės nepabėgsi. Senėjimas yra normalus, laipsniškas procesas, susijęs su tam tikrais pokyčiais. Nacionalinėje gyventojų senėjimo pasekmių įveikimo strategijoje rašoma, kad „gyventojų senėjimas – sudėtingas reiškinys, sukeliantis įvairių socialinių ir ekonominių pasekmių“. Mažėja vyresnių žmonių užimtumas, daugėja skurstančių ir išlaikytinių. Jie dažniau serga, dažniau naudojami sveikatos ir socialinės apsaugos paslaugomis, jiems reikia daugiau globos ir ilgalaikio gydymo.

Europos Sąjungos šalyse, tarp jų ir Lietuvoje, kaip pagrindiniai minimi šie gyventojų senėjimo iššūkiai sveikatos apsaugai: sveikatos apsaugos tolygaus finansavimo užtikrinimas; ligų prevencijos, gydymo, ilgalaikės globos ir slaugos paslaugų subalansuotos plėtros užtikrinimas; kokybiškų paslaugų prieinamumo visiems visuomenės nariams užtikrinimas; sveikos gyvensenos propagavimas ir skatinimas. Vienas svarbiausių veiksnių, kuris ateityje ne tik galės pristabdyti slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugų poreikio augimą, bet ir paskatins aktyvesnę pačių pagyvenusių žmonių dalyvavimą teikiant neformalias paslaugas, yra sveiko ir aktyvaus senėjimo politikos įgyvendinimas.

Įgyvendinant Nacionalinės demografinės (gyventojų) politikos strategijos šeimos gerovės srityje įgyvendinimo 2014–2015 m. veiksmų plano (TAR, 20144432) 4.3 priemonę Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras atliko vyresnio amžiaus žmonių apklausą apie jiems suteiktas profilaktines sveikatos priežiūros paslaugas. Apklausti 1439 asmenys iš 31 miesto ir rajono. Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras taip pat dalyvavo šioje vykdomoje apklausoje.

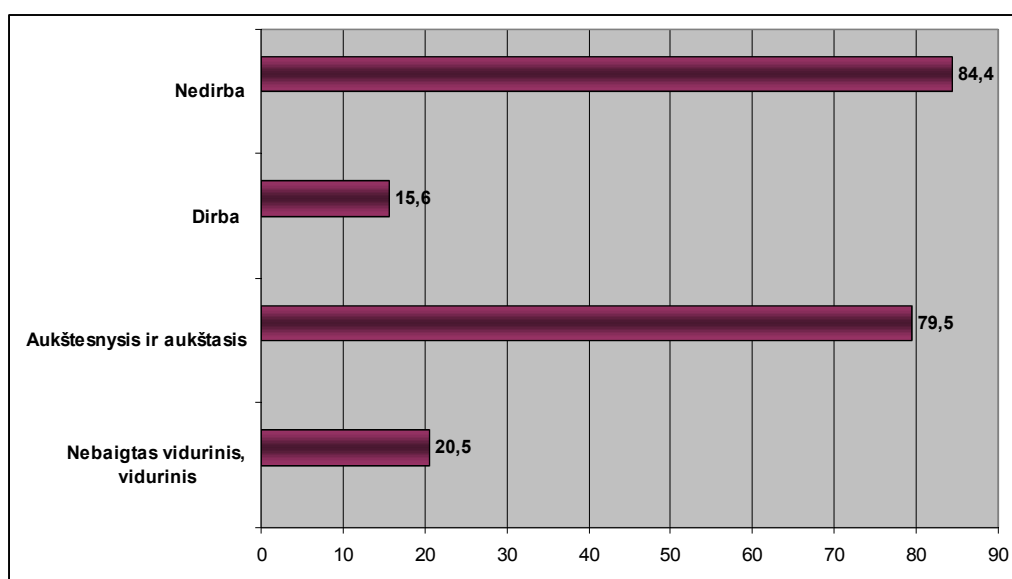
APKLAUSOS REZULTATAI

Apklausoje dalyvavo viso 13,6 proc. vyrų ir 86,4 proc. moterų. Daugiau apklausta gyventojų buvo iki 74 metų amžiaus (77,3 proc.), mažiau – nuo 75 m. ir vyresni (22,7 proc.).

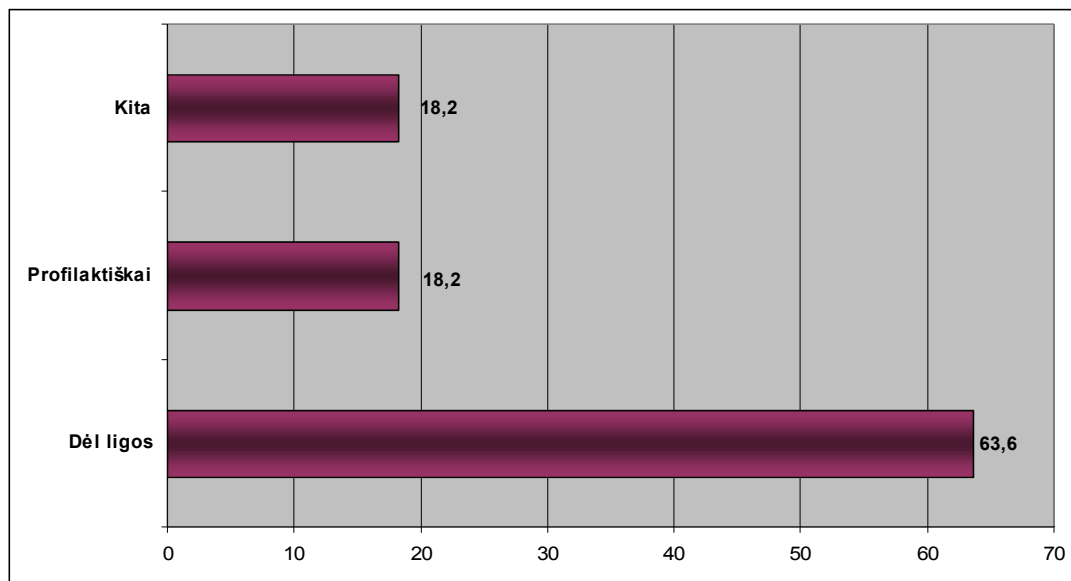
1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes procentais.

Daugiau apklausoje dalyvavo respondentų turinčių aukštesnį ir aukštąjį išsilavinimą (79,5 proc.) bei jau nebedirbantys (84,4 proc.).

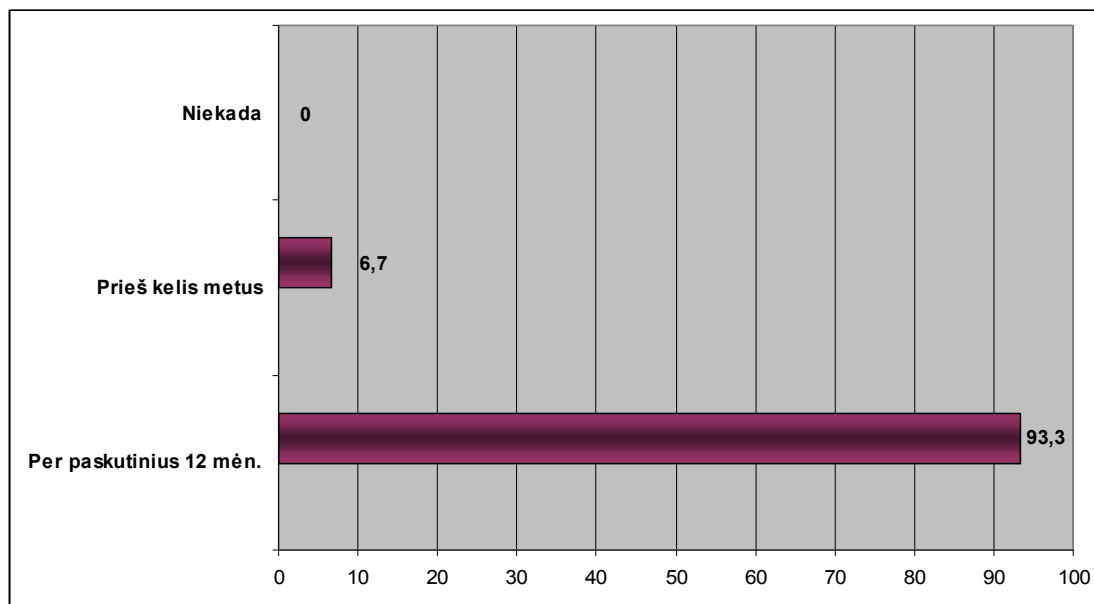
2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą ir užimtumą procentais.

Į klausimą „Dėl kokios priežasties per paskutinius metus buvo kreiptasi į gydymo įstaigą?“ daugiau nei puse respondentų atsakė, kad dėl ligos (63,6 proc.). Profilaktiškai sveikatą tikrinasi ne pakankamai senjorų, tik - 18,2 proc.

3 pav. Dėl kokios priežasties per paskutinius metus buvo kreiptasi į gydymo įstaigą? (proc.).

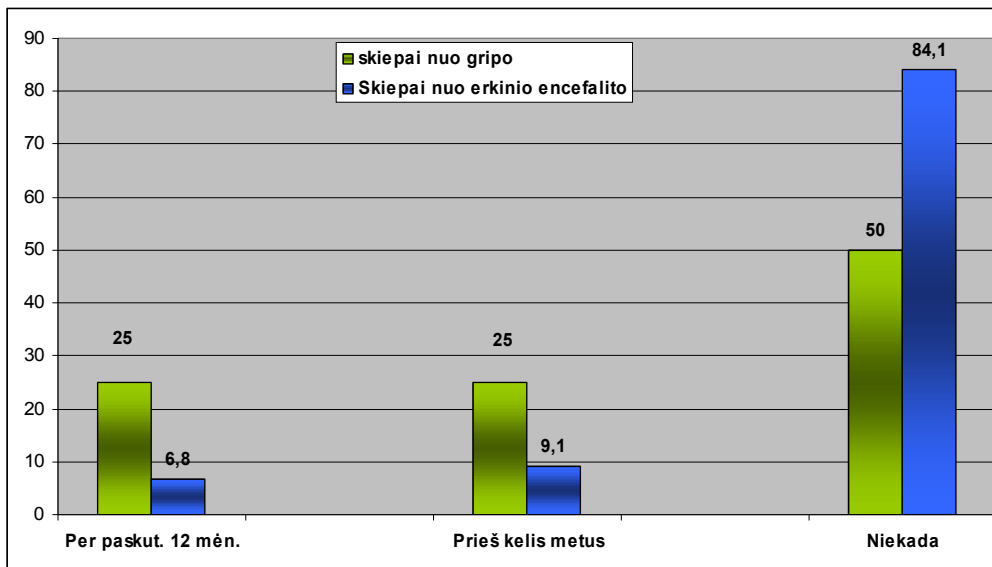
Dauguma respondentų (93,3 proc.) matavosi AKS per paskutinius 12 mėnesių. Nei vieno vyresnio amžiaus panevėžiečio nebuvo kuris nebūtų nei karto matavęs savo AKS.

4 pav. Kada paskutinį kartą sveikatos priežiūros specialistas matavo kraujospūdį? (proc.).

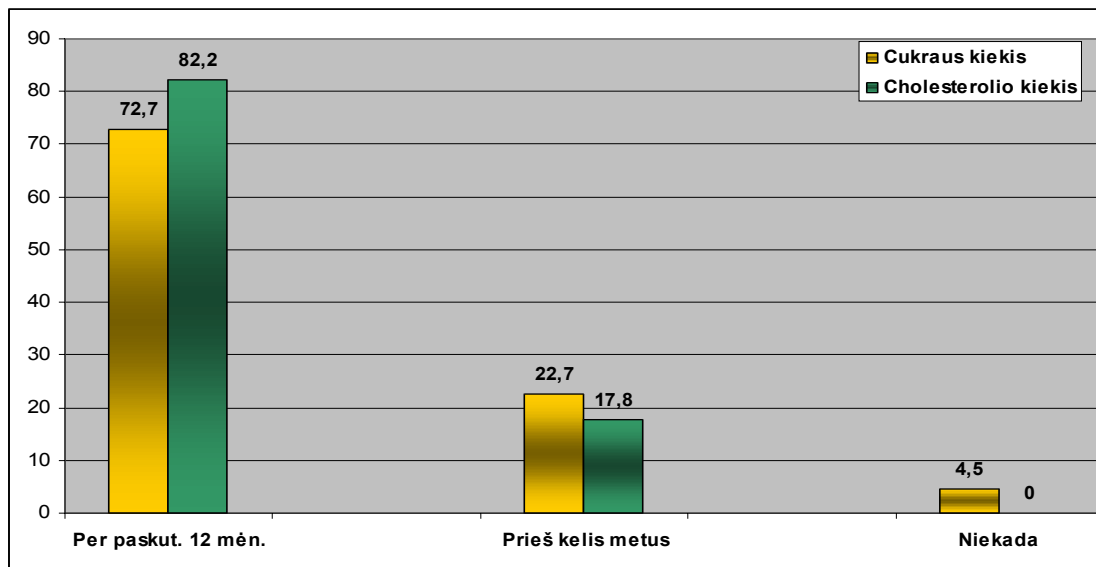
Kaip parodė apklausos rezultatai, dauguma senjorų nesiskiepija nei nuo gripo (50 proc.) nei nuo erkinio encefalito (84,1 proc.). Susumavus gautus rezultatus paaiškėjo, kad vis tik populiarnesni

skiepai yra nuo gripo (25 proc.) nei nuo erkinio encefalito (6,8 proc.).

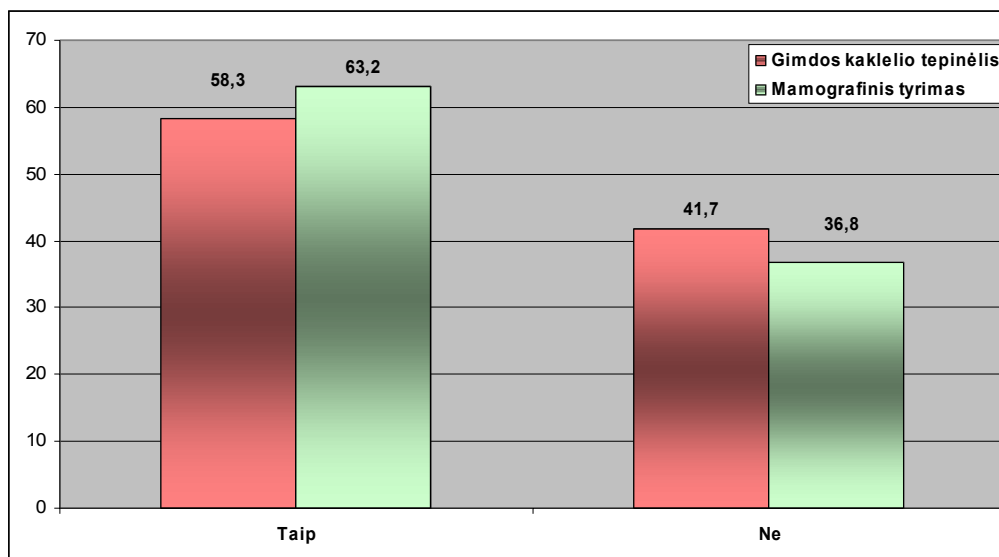
5 pav. Ar kada nors skiepijotės nuo gripo ir erkinio encefalito ? (proc.).

Visi apklausoje dalyvavę respondentai bent kartą per savo gyvenimą yra pasitikrinę cholesterolio kiekį kraujyje. Net 82,2 proc. panevėžiečių šį tyrimą atliko per paskutinius 12 mėnesių.

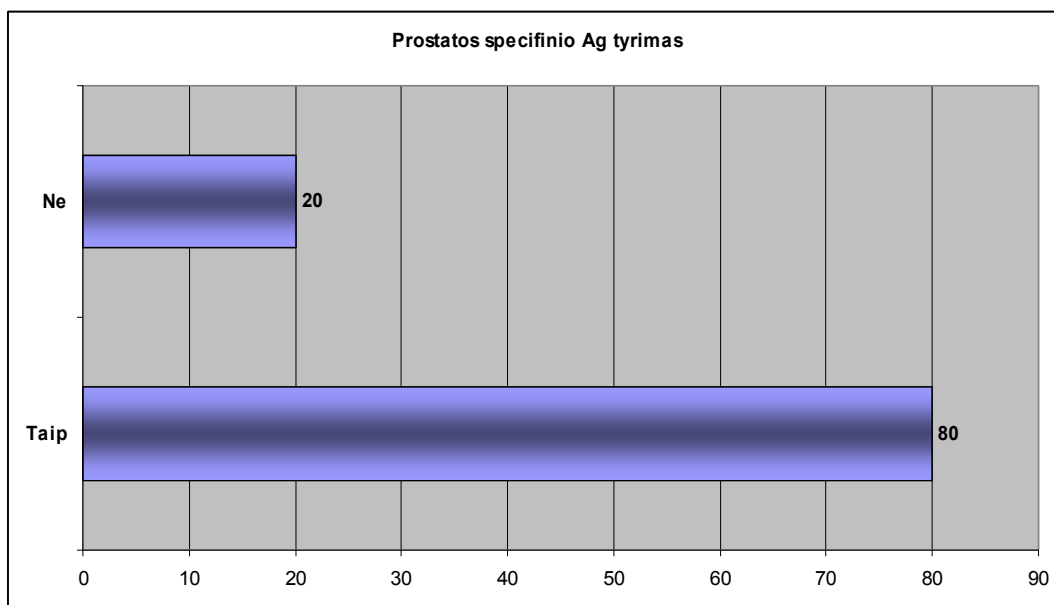
6 pav. Ar kada nors tikrintas cukraus ir cholesterolio kiekis kraujyje? (proc.).

Apklausoje rezultatai parodė, kad vis tik nepakankamai yra skiriamas dėmesys savo sveikatai. Per paskutinius 3 metus, 58,3 proc. moterų dalyvavo gimdos kaklelio prevencinėje programoje. 41,7 proc. moterų nebuvo paimtas gimdos kaklelio tepinėlis. Mamografinių tyrimų buvo atlikta šiek tiek daugiau, t.y 63,2 proc. moterims.

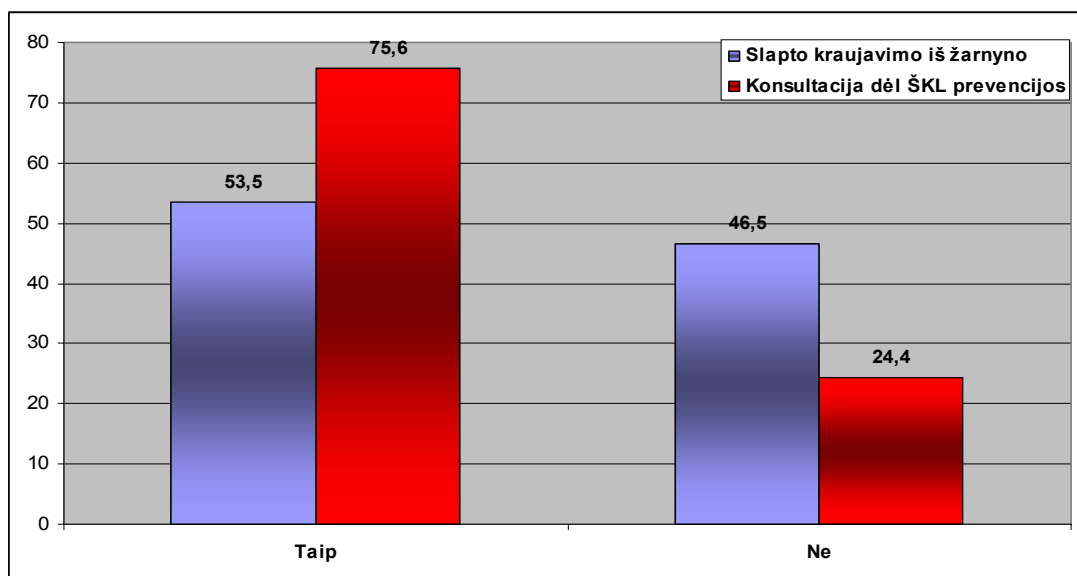
7 pav. Ar per praėjusius 3 metus buvo imtas gimdos kaklelio tepinėlis ir ar per praėjusius 2 metus buvo atliktas mamografinis tyrimas? (proc.).

Vyrų dalyvavimas prevencinėse programose dėl prostatos specifinio antigeno buvo aktyvus. Per praėjusius 2 metus net 80 proc. vyrų, kurie atliko prostatos specifinio antigeno tyrimą.

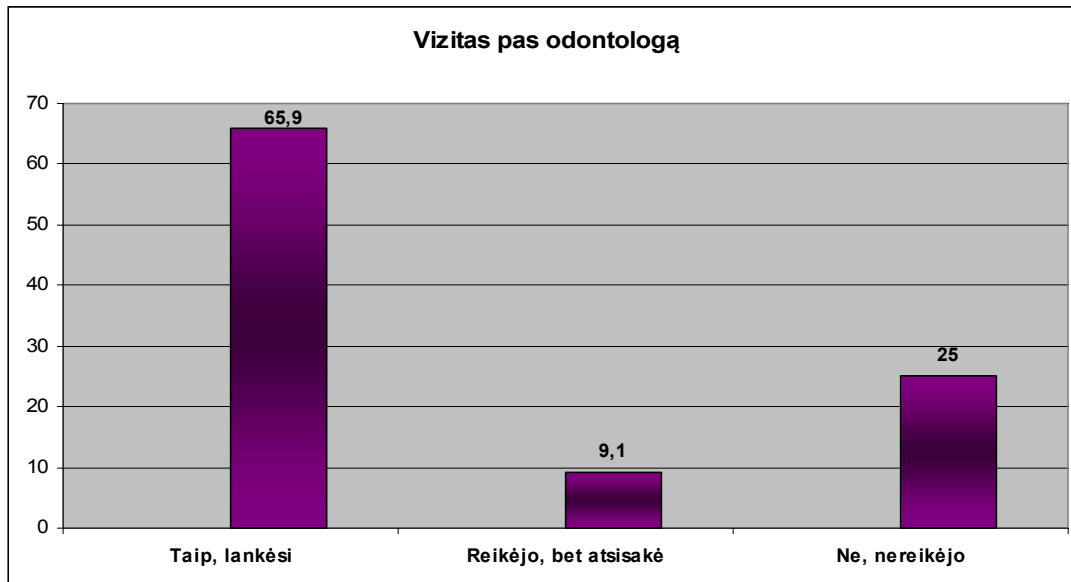
8 pav. Ar per praėjusius 2 metus buvo atliktas kraujo tyrimas dėl prostatos specifinio antigeno? (proc.).

Labai džiugu, kad aktyvėja gyventojų dalyvavimas širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėse programose. Per praėjusius 2 metus šioje programoje dalyvavo 75,6 proc. panevėžiečių. Tačiau dėl slauto kraujavimo iš žarnyno tyrimus atliko tik maždaug puse apklausoje dalyvavusių respondentų (53,5 proc.).

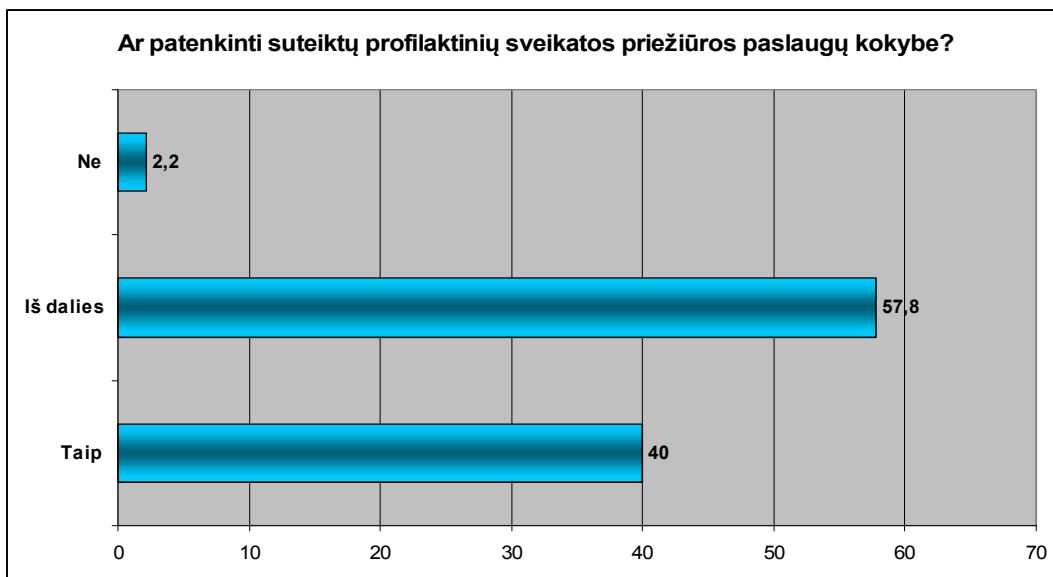
9 pav. Ar per praėjusius 2 metus buvo atliktas slapto kraujavimo iš žarnyno testas ir ar per praėjusius metus buvo konsultuota dėl ŠKL prevencijos? (proc.).

65,9 proc. respondentų per praėjusius 12 mėnesių lankėsi pas savo odontologą. 25 proc. apklaustųjų teigė, kad jiems nereikėjo šios paslaugos.

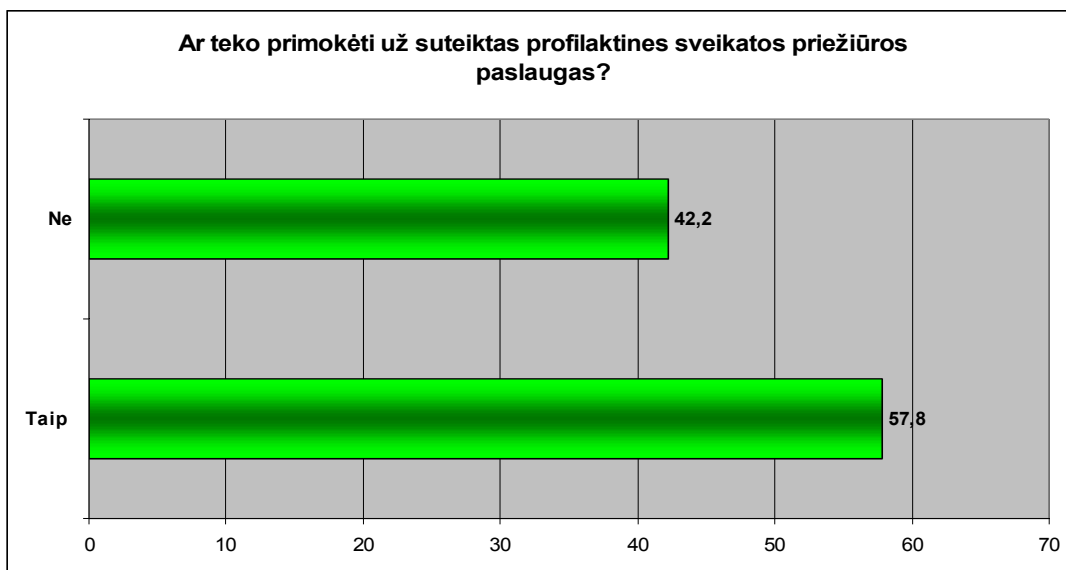
10 pav. Ar per praėjusius 12 mėnesių reikėjo apsilankyti pas odontologą? (proc.).

Paklausti respondantai ar patenkinti suteiktų profilaktinių paslaugų kokybę, dauguma atsakė, kad tik iš dalies (57,8 proc.) ir nemaža dalis atsakė teigiamai (40 proc.). Tik 2,2 proc. panevėžiečių atsakė, kad nepatenkinti yra suteiktų profilaktinių sveikatos priežiūros paslaugų kokybę.

11 pav. Ar patenkinti suteiktų profilaktinių sveikatos priežiūros paslaugų kokybe? (proc.).

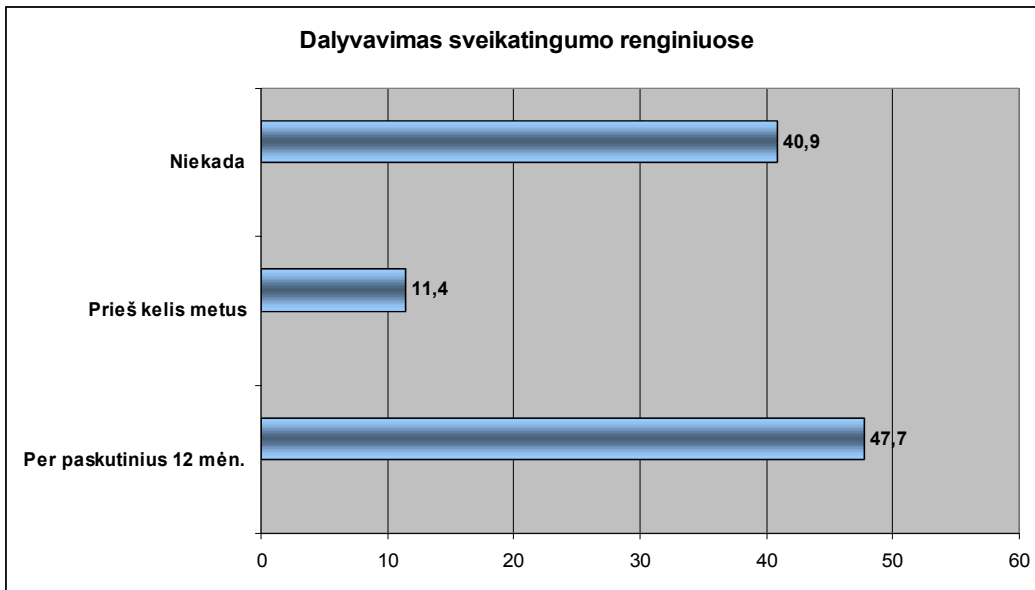
Daugiau nei puse apklaustųjų (57,8 proc.) teigė, kad jiems teko primokėti už suteiktas profilaktines sveikatos priežiūros paslaugas.

12 pav. Ar teko primokėti už suteiktas profilaktines sveikatos priežiūros paslaugas? (proc.).

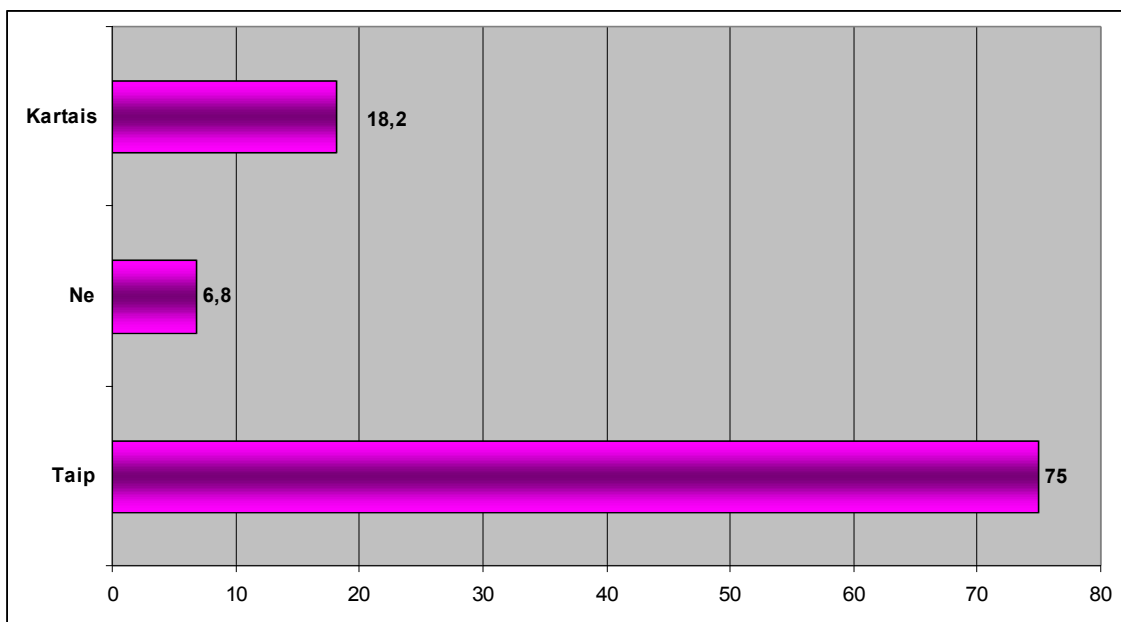
Apklausoos rezultatai parodė, kad daugiau senjorų yra kurie mielai dalyvauja sveikatinimo renginiuose (59 proc.). Tačiau nemaža dalis panevėziečių (40,9 proc.), kurie teigė, jog nedalyvavo nei karto jokiame sveikatinimo renginyje.

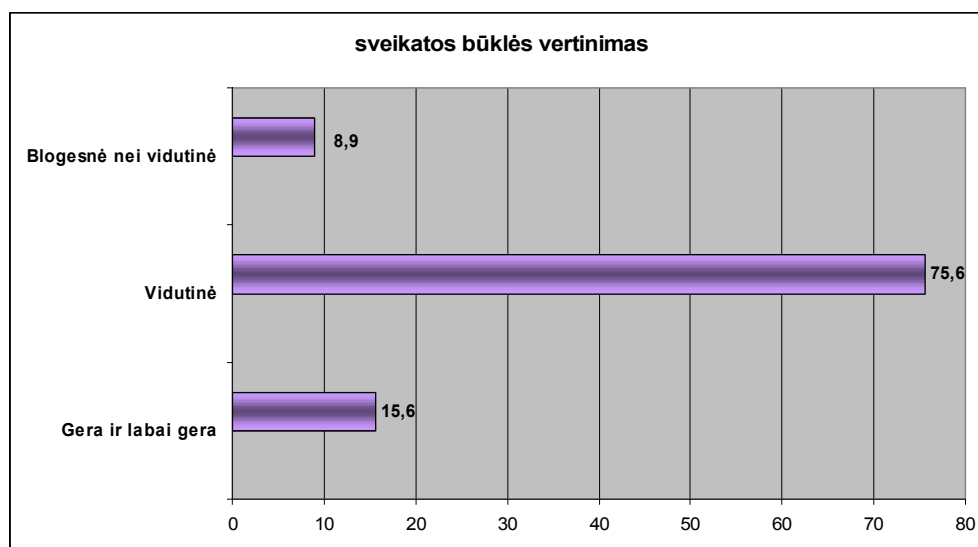
13 pav. Kada paskutinį kartą dalyvavote organizuotame sveikatos mokymo renginyje? (proc.).

Džiugu, kad vis tik dauguma mūsų miesto senjorų (93 proc.) gilina savo žinias apie sveikatą.

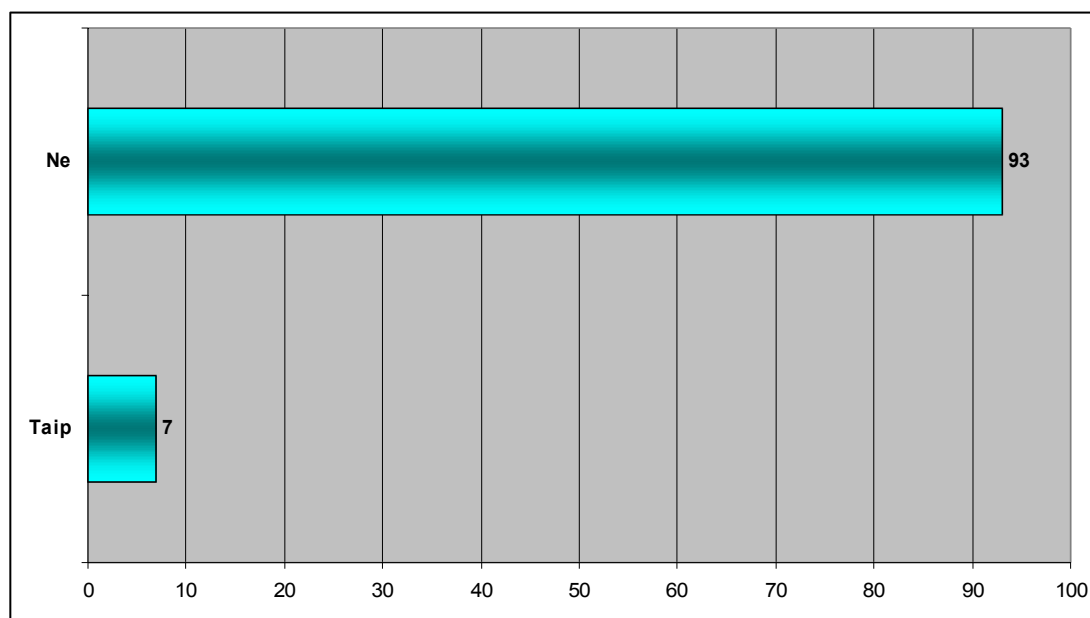
14 pav. Ar gilinate savo žinias apie sveikatą? (proc.).

75,6 proc. respondentų savo sveikatą vertino kaip vidutinę. Gera, labai gera – 15,6 proc.

15 pav. Kaip vertinate savo sveikatos būklę? (proc.).

Net 93 proc. apklaustųjų teigė, kad jie savimi puikiai patys pasirūpina ir kol kas jiems nereikalinga kitų asmenų pagalba.

16 pav. Ar reikalinga kitų asmenų pagalba kasdieniame gyvenime? (proc.).

IŠVADOS

Apklaustos duomenimis, daugiau nei puse (63,6 proc.) vyresnio amžiaus žmonių į gydymo ar kitą sveikatos priežiūros įstaigą kreipiasi dėl ligos. Beveik pusė (57,8 proc.) vyresnio amžiaus respondentų buvo iš dalies patenkinti suteiktų profilaktinių sveikatos priežiūros paslaugų kokybe. Daugiau nei pusei respondentų (57,8 proc.) teko mokėti arba primokėti už suteiktas profilaktines sveikatos priežiūros paslaugas. Dauguma vyresnio amžiaus žmonių (93 proc.) gilina savo žinias apie sveikatą (žiūrėdami sveikatos laidas per televiziją, klausydami radijo laidų, skaitydami literatūrą ar naršydami internete), daugiau nei trečdalis (47,7 proc.) per praėjusius 12 mėn. dalyvavo jų gyvenamojoje vietoje organizuotame sveikatos mokymo (sveikatingumo) renginiuose.

REKOMENDACIJOS

1. Aktyviai naudotis profilaktinėmis sveikatos priežiūros paslaugomis (pvz., skiepytis nuo gripo, erkinio encefalito, mokytis saugotis ligų ir traumų, kontroliuoti lėtinių ligų paūmėjimus).
2. Didinti pagyvenusių žmonių sveikatos raštingumą.
3. Skatinti jų dalyvavimą sveikatos mokymo ir sveikatinimo renginiuose.

Sveikatą gerinti niekada nevėlu. Sveikatinimo ir prevencijos priemonės gali pailginti ne tik gyvenimo trukmę, bet ir pagerinti jo kokybę, įtakodami veiksnius, darančius įtaką sveikam senėjimui.